

(อม.๔๙)
คำพิพากษา

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๒/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑/๒๕๖๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๑๘ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวรหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์	อุทธรณ์คัดค้าน	คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของ
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ลงวันที่ ๒๑	เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓
องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์	รับวันที่ ๒๖	เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร ต่อมานายแฮร์แบร์ท ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปนเซียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler – Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG) จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงิน ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อมานายวันมูหะมัด นอร์มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร มี พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธาน กรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่กับคณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้ว เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายโกสิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมา คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์

บรรเทาสาธารณภัยตามข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลดำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอขออนุมัติแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีพลดำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่ เป็นกรรมการ ต่อมาวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลดำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือแจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ว่า ว่าราคาที่เสนอมาเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงขอให้ลดราคาลง วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ว่า มีหนังสือยืนยันราคาเดิม โดยเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่ง คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ว่า วันเดียวกัน คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อ ครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัทสไตเออร์ว่า เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไป วันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคินขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ว่า วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ วันเดียวกันนายสมัครลงนามข้อตกลงซื้อขาย ในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ว่า ในฐานะผู้ขาย เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวันต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงานตามกฎหมายในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถดับเพลิง

เรือดัดเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษกับพลตำรวจตรีหรืออิทธิพลร่วมกันปฏิบัติหรือ
ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือ
ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ
บริหารโครงการฯ ซึ่งร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่กำหนด
ผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดราคาไว้แล้วก่อนที่จะมีการลงนามข้อตกลงของความเข้าใจ
(A.O.U.) ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจาก
ต่างประเทศ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้อง
ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่อง
คุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อว่ามีราคาถูกหรือแพงหรือไม่ ดังนั้น จำเลยทั้งสี่
กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงยังมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่า
มีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้
มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหา
ความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ
พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจาก
ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามหน้าที่ ไม่ดำเนินการใด ๆ
เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา ไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้
มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัท
สไตเออร์ฯ เพียงรายเดียว และไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่าง
จริงจัง โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่าการต่อรองราคาแล้วเท่านั้น

และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ จึงเสนอขออนุมัติจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามราคาที่ได้รับการยืนยันจาก บริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกซึ่งมีหน้าที่บริหารโครงการและดำเนินการจัดซื้อให้เกิด ประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด จัดทำโครงการด้วยความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอน ต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้ง มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับระดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็น สินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิตและผู้จำหน่ายหลายรายในประเทศ สามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบ ราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การ จัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ เมื่อจำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อระดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์ บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของ ราคา ระดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้ บริษัทสไตเออร์ฯ เข้าเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นการร่วมกันดำเนินการโดยจงใจ ไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการ เอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้ กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อระดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกิน สมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่น ที่มีอาชีพค้าขายระดับเพลิง เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชน

ที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้ว พิจารณา
ยกฟ้อง

โจทก์อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิเคราะห์อุทธรณ์ของโจทก์ คำแก้อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสี่
ประกอบสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
(คณะกรรมการ ป.ป.ช.) และพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมืองไต่สวนแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า จำเลยทั้งสี่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเจ้าพนักงานตาม
กฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติโอนภารกิจ
ป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร ต่อมานายแฮร์แบร์ท ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรีย
ประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา
สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์
โค เคจี สำหรับรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร
ต่อนายวันมูหะมัด นอร์มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อ
รัฐ ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย กับเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนและ

ยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว โดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) กับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักรมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร โดยมีพลตำรวจตรีอิทธิพล ณัฏฐ์เป็นประธานกรรมการ ลำดับที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการ ลำดับที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และลำดับที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ มีหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่งด้วย ต่อมา คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย AGREEMENT OF UNDERSTANDING (A.O.U.) ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ วันเดียวกันพลตำรวจตรีอิทธิพลฯ เสนอความเห็นไปยังนายสมักรว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ ซึ่งสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นไม่มีข้อทักท้วงข้อตกลงนั้น ส่วนความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ

(A.O.U.) หลังจากนั้นนายสมัครทำบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวกำหนดให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรเลียจัดทำบันทึกการค้าและการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ ทั้งยังกำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายเป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) ต่อมาพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข ๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายใน

วงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ และจำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ วันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึง เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคา พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ แก่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) วันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง ขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาอีก บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ยืนยันราคาเดิม โดยเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และจำเลยทั้งสี่ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว วันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และจำเลยทั้งสี่เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ใช้ในราชการต่อไปตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ หลังจากนั้นนายสมัครมี

หนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อรายงานผลการพิจารณาของ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ วันเดียวกันนายสมัครลงนามข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และ นายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ลงนามข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย

ปัญหาต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของโจทก์มีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ โดยโจทก์อุทธรณ์ว่า จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ผู้ร่วมกันร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย (A.O.U.) ไม่ตรวจเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการตามข้อตกลงของความเข้าใจดังกล่าวให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการ และจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร จนทำให้มีการจัดซื้อดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาที่แพงกว่าราคาท้องตลาดเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ประกอบกับศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ซึ่งเป็นคณะกรรมการเช่นเดียวกับจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องและคดีถึงที่สุดแล้ว จึงเป็นการยืนยันได้ว่าการดำเนินการของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการทั้งสองชุดไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น สำหรับการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนา

ระบบและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เห็นว่า แม้จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร โดยต้องร่วมกันพิจารณาข้อตกลง เงื่อนไขและรายละเอียดต่าง ๆ ตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ที่เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยนำเสนอก็ตาม แต่การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามระเบียบวาระการประชุมเอกสารหมายเลข จ. ๑๑๑ แฟ้มที่ ๔ หน้า ๒๓๐๑-๒๓๐๒ มีวาระการประชุมระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเพื่อทราบคือมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ มติคณะรัฐมนตรีรับทราบผลการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และการมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเท่านั้น โดยไม่มีวาระการประชุมเพื่อพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทยระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียแต่อย่างใด แม้ทางใต้สวนได้ความจากนางประพิม บิสสุทธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักการคลังในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เบิกความว่า ในการประชุมพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ได้แจ้งให้ที่ประชุมรับทราบถึงโครงการที่มาจากสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งเสนอโครงการแก่กระทรวงมหาดไทย โดยมีการตกลงกันแล้วและเป็นการซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐในลักษณะการค้าต่างตอบแทน และนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ผู้อำนวยการกองกองการต่างประเทศในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เบิกความว่า พลตำรวจตรีอธิลักษณ์

นำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ให้ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาด้วย
แสดงให้เห็นว่าพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เพ็ญนำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) เสนอต่อที่ประชุม
คณะกรรมการพิจารณาในขณะที่มีการประชุม เช่นนี้จำเลยทั้งสี่จึงยอมไม่มีเวลาเพียงพอที่จะ
ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องในเงื่อนไขข้อตกลง รายละเอียดของสินค้า หรือราคา ข้อได้เปรียบ
เสียเปรียบในการปฏิบัติตามร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ได้อย่างละเอียดรอบคอบว่าได้
ดำเนินการถูกต้องหรือไม่ นางประพิมเบิกความว่า พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์พยายามจะมอบหมายงาน
เกี่ยวกับการจัดหาครุภัณฑ์รถดับเพลิงให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ แต่พยานไม่เห็นด้วยจึง
โต้แย้งว่าควรเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่องซึ่งเป็นเจ้าของงบประมาณเป็นผู้ดำเนินการเอง
สุดท้ายที่ประชุมไม่มีการลงมติ และนายเกรียงพลเบิกความว่า พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีความประสงค์
ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับรองร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) โดยจำเลยทั้งสี่
ไม่ได้เป็นผู้ขอให้ที่ประชุมรับรองความถูกต้องของร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ประกอบกับ
คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่เคยเห็นร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) มาก่อน ซึ่งมี
รายละเอียดข้อเท็จจริงที่ยุ่งยากซับซ้อน คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีความเห็นพ้องต้องกัน
ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ใช้สิ่งของตรวจสอบความถูกต้อง
ส่วนความชอบด้วยกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาก่อนที่จะเสนอให้รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยลงนาม บ่งชี้ได้ว่าคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งรวมทั้งจำเลยทั้งสี่ได้
พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ตามอำนาจหน้าที่เท่าที่จะสามารถกระทำได้แล้ว
ทั้งข้อเท็จจริงปรากฏว่า หลังจากมีการประชุมในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ไม่มีการประชุม
คณะกรรมการบริหารโครงการฯ เพื่อพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) อีก ส่วนที่ไม่มี

การตรวจสอบด้านกฎหมายโดยกระทรวงมหาดไทยได้ความว่า วันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กับสาธารณรัฐออสเตรียในวันรุ่งขึ้นทันที ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ผิดไปจากความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ การที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือเชิญจำเลยทั้งสี่เข้าร่วมประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และเสนอวาระการประชุมวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อให้จำเลยทั้งสี่รับทราบมติคณะรัฐมนตรีและมอบหมายให้ทำหน้าที่ ต่อมาวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ทูตพาณิชย์สาธารณรัฐออสเตรียเสนอร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ต่อสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แล้วพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ได้นำร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ร่วมกันพิจารณาข้อตกลง เงื่อนไข และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก่อนลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ที่มีมูลค่าสูงถึง ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) เพียง ๑ วัน จึงเป็นที่สงสัยว่าเป็นการกระทำเพื่อปกปิดข้อเท็จจริงที่เป็นรายละเอียดในการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงที่มีราคาสูงมิให้จำเลยทั้งสี่ล่วงรู้ เพื่อให้การพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U) ของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ผ่านไปได้โดยเร็ว ซึ่งที่ประชุมเพียงแต่รับทราบข้อเสนอของทูตพาณิชย์ดังกล่าวเท่านั้น ทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยทั้งสี่รับรู้หรือมีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายแฮร์แบร์ท ทรักเซล เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย นอกจากนี้ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ยังระบุให้มีการลงนามกันระหว่างรัฐบาลไทยโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียโดยเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย จึงอาจ

ทำให้จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เข้าใจว่าเป็นความตกลงระหว่างรัฐบาล
ต่อรัฐบาล (G TO G) ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการทำความเข้าใจ
ตามที่เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียเสนอมา เมื่อการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวยังไม่มีแนวทาง
ปฏิบัติมาก่อน ทั้งคำสั่งกรุงเทพมหานครที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการฯ
กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้เพียงว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ต้องบริหารโครงการให้เป็นไปตาม
มติคณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่เป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ
พัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่งเท่านั้น หลังจากที่มีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ
(A.O.U.) เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แล้ว คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ย่อมหมด
หน้าที่ไปโดยปริยาย เมื่อพิจารณาข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ตามที่ปรากฏในรายงาน
การไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหาร
สูงสุดทำกับสาธารณรัฐออสเตรียเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๗ ก่อนที่คณะกรรมการบริหาร
โครงการฯ จะพิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เพียงหนึ่งเดือนเศษ ก็ระบุชื่อผู้ขาย
คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีรายละเอียดการชำระเงินไว้ในลักษณะเดียวกัน เมื่อร่างข้อตกลงของ
ความเข้าใจ (A.O.U.) สถานทูตออสเตรียเป็นผู้ร่างและนำมาเสนอ ทั้งข้อตกลงของความเข้าใจ
(A.O.U.) เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ การที่จำเลยทั้งสี่พิจารณา
รับทราบและตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) จึงเป็นกรณีที่จำเลยทั้งสี่
เข้าใจว่าได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งกรุงเทพมหานครดังกล่าวแล้ว พฤติการณ์ของ
จำเลยทั้งสี่ฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนา
ระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏเท่าที่ทำได้ในการตรวจสอบ

ร่างข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ให้ถูกต้องตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการแล้ว ส่วนการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้น เห็นว่า นายวีรพล ปานะบุตร ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดในฐานะคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร เบิกความว่า การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการจัดซื้อต้องปฏิบัติหน้าที่ตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ที่ได้กำหนดไว้ข้อ ๑ ถึง ๕ ซึ่งตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ กำหนดว่า การซื้อโดยวิธีพิเศษให้ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการ ดังต่อไปนี้ (๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อ สั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถาน เอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มี อยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้ เมื่อข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นกรณีพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศที่มีการ กำหนดผู้ขายและราคาสินค้าไว้แล้ว จำเลยทั้งสี่จึงยอมเข้าใจว่า กรณีไม่จำเป็นต้องสืบราคาอีก และ นายสมบุญ ม่วงกล้า ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดในฐานะคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร อีกคนหนึ่ง เบิกความว่า การจัดซื้อตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ มี ๕ วิธี ๒ ลักษณะ คือ ๑. วิธีสืบราคา และวิธีประกวดราคา ลักษณะเป็นการแข่งขัน ราคา ๒. วิธีตกลงราคา วิธีพิเศษ และวิธีกรณีพิเศษ ลักษณะไม่มีการแข่งขันราคา การจัดซื้อในคดีนี้ เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ให้ใช้วิธี

พิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศตามข้อ ๕๓ (๓) ซึ่งเป็นลักษณะการจัดซื้อโดยไม่มีการแข่งขันราคา เนื่องจากมีข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) กำหนดตัวผู้ขายจากต่างประเทศ พัสตุ และราคาไว้แล้ว จึงเป็นการซื้อพัสตุที่จำเป็นต้องสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ซึ่งตามข้อ ๕๓ (๓) แห่งข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสตุ พ.ศ. ๒๕๓๘ สามารถดำเนินการได้ ๒ วิธี คือ ๑. เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ที่สามารถเสนอผู้สั่งซื้อเพื่อสั่งซื้อโดยตรงได้ ๒. สืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด แต่ไม่ได้นำมาเพื่อเปรียบเทียบราคาเพื่อซื้อจากรายที่มีราคาต่ำสุด เพราะเป็นการซื้อโดยวิธีพิเศษจึงไม่ใช่วิธีซื้อแบบแข่งขันราคา เมื่อการจัดซื้อในคดีนี้เป็นการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสตุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้กำหนดให้ใช้วิธีพิเศษซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ตามข้อ ๕๓ (๓) การจัดซื้อของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงเป็นวิธีการจัดซื้อในลักษณะที่ไม่มีการแข่งขันราคา ประกอบกับเมื่อพิจารณาขั้นตอนการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาก่อนตามคำให้การของพันเอก กฤดา เติวียะ ผู้อำนวยการกองจัดหา สำนักงานสนับสนุน หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด ก็ไม่ปรากฏว่าหลังจากมีการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) แล้ว คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลของกระทรวงกลาโหมต้องทำการสืบราคากันอีกครั้งแต่อย่างใด เพราะการสืบราคาสินค้าของกระทรวงกลาโหมที่เคยดำเนินการมาอยู่ในขั้นตอนก่อนการลงนามในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีรัฐบาลต่อรัฐบาลที่ได้รับการแต่งตั้งแล้วจะมีหนังสือถึงสถานทูตประเทศต่าง ๆ ที่มีการผลิตสินค้าที่ต้องการจัดซื้อให้เสนอราคา และเงื่อนไขการจัดซื้อมาภายในวันเวลาที่กำหนด แต่กรุงเทพมหานครกลับดำเนินการสลับขั้นตอน

ดังกล่าวโดยมีการเสนอขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อทำความตกลงกับสาธารณรัฐออสเตรียมาตั้งแต่วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยโดยกรุงเทพมหานครทำความตกลงกับสาธารณรัฐออสเตรียเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามกับสาธารณรัฐออสเตรียเมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่มีจำเลยทั้งสี่ร่วมเป็นกรรมการ ซึ่งเป็นการสลับขั้นตอนผิดไปจากการดำเนินการตามปกติ และยังเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้ต้องพิจารณาจัดซื้อตามราคาที่กำหนดไว้ในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) จากบริษัทสไตเออร์ฯ เท่านั้น ทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ก่อนจะมีการลงนามอนุมัติให้ซื้อขายในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ ย่อมเป็นการจำกัดเวลาคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษให้มีเวลาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้น้อยที่สุด แม้ในช่วงระยะเวลาที่ยังไม่มีการแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ก็มีการดำเนินการต่าง ๆ ของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์และนายสมัครมาเป็นลำดับ โดยวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือถึงอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศขอให้ทำสัญญาการค้าต่างตอบแทนกับบริษัทสไตเออร์ฯ ตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมติเห็นชอบและนำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นอกจากนี้วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหนังสือเสนอคณะรัฐมนตรีขอความเห็นชอบโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขออนุมัติกำหนดผู้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เป็นเงินประมาณ ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นการเสนอขออนุมัติ

งบประมาณเบิกจ่ายเพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ต่อมาวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ และวันเดียวกัน นายสมักรมีหนังสือขอความเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปตามโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร แสดงให้เห็นได้ว่าการดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ โดยมีมุ่งหมายเพื่อทำข้อตกลงซื้อขายระหว่างกรุงเทพมหานครกับบริษัทสไตเออร์ฯ มาตั้งแต่ก่อนที่จะมีการแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมาโดยตลอด เช่นนี้บ่งชี้ได้ว่า การแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่ร่วมเป็น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพื่อให้ครบถ้วนตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติของ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ซึ่งทำให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่สามารถ ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ของตนตามปกติได้ โดยต้องจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไปตามที่ได้มีการ ดำเนินการมาเป็นลำดับแล้วเท่านั้น นอกจากนี้เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีพิจารณา อนุมัติและให้ความเห็นชอบดำเนินการต่อไปตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอขออนุมัติก่อนนี้ผูกพันข้าม ปีงบประมาณ และขออนุมัติวงเงินเพื่อเป็นค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) ตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งที่ ๓๔/๒๕๔๗ เอกสารหมายเลข จ.๔๗ วันเดียวกัน พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึงบริษัทสไตเออร์ฯ ขอต่อรองราคา แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือตอบในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ว่าไม่สามารถลดราคา ได้แต่ยินดีเสนออุปกรณ์และอะไหล่โดยไม่คิดราคาเป็นมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร พร้อมฝึกอบรมบุคลากรให้ และวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีบันทึกข้อความถึงปลัดกรุงเทพมหานคร รายงานผลการ

จัดซื้อว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการและราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๓๔๙,๓๘๐ ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๑ ยูโร ต่อ ๕๐ บาท) จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยจำนวน ๑๕ รายการ จากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการต่อไป การที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ เห็นชอบตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ทั้งยังอนุมัติให้กระทรวงมหาดไทยก่อกำหนดผู้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ และอนุมัติค่าธรรมเนียมในการเปิด LETTER OF CREDIT (L/C) เพื่อชำระหนี้ตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) หลังจากมีการแต่งตั้งจำเลยทั้งสี่เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเพียง ๔ วัน ถัดมาในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ สภากรุงเทพมหานครมีมติเห็นชอบให้กรุงเทพมหานครผูกพันงบประมาณปีต่อไปได้ การเสนอขอมติคณะรัฐมนตรีและมติสภากรุงเทพมหานครดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษว่าต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบไปตามที่คณะรัฐมนตรีและสภากรุงเทพมหานครมีมติแล้วให้แน่อนมั่นคงยิ่งขึ้น ถึงแม้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาสูง แต่จะอนุมานเอาว่าจำเลยทั้งสี่ทราบข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ก่อนแล้วย่อมเป็นการรับฟังเป็นผลร้ายแก่จำเลยทั้งสี่ เพราะการจัดซื้อจากต่างประเทศที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสาธารณรัฐออสเตรียว่าจะต้องสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยตอบแทนในราคาที่เท่ากันด้วย ดังนั้น ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ฉบับดังกล่าวจึงมีข้อจำกัดในเรื่องการต่อรองราคาแตกต่างไปจากกรณีที่

ไม่มีข้อตกลงในเรื่องการค้าต่างตอบแทน (COUNTER TRADE) รวมอยู่ด้วย เพราะหากคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษสามารถต่อรองราคาให้บริษัทสไตเออร์ฯ ลดราคาสินค้าลงผิดไปจากข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ย่อมเป็นเหตุให้จำนวนเงินในการสั่งซื้อสินค้าจากประเทศไทยลดลงตามไปด้วย และหากมีการปรับลดราคาก็จะไม่ตรงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ รวมทั้งไม่ตรงกับจำนวนเงินตามข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) อันถือว่ามีเหตุขัดข้องเกิดขึ้นในการปฏิบัติตามข้อตกลงในการจัดซื้อแบบรัฐบาลต่อรัฐบาล (G TO G) ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) เพื่อพิจารณาวินิจฉัยตีความหรือผ่อนผันดังนี้ นายเชิดชัย มีคำ นิติกร ๙ ขช. สำนักพัฒนามาตรฐานระบบพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังเบิกความ ซึ่งเกินขอบอำนาจของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่จะกระทำตัวเอง จึงอาจเป็นไปดังที่จำเลยทั้งสี่กล่าวอ้างว่า ข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าจำเลยทั้งสี่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในข้อตกลงของความเข้าใจ (A.O.U.) ดังกล่าว ส่วนที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าในภายหลังบริษัทสไตเออร์ฯ มอบอำนาจให้บุคคลอื่นเป็นผู้ดำเนินการเรื่องการค้าต่างตอบแทนโดยบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ดำเนินการเองก็ตาม ก็เป็นเรื่องนอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ของจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ แม้วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึกละเลยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขอให้ลงนามในหนังสือขอลอนเรื่องการตรวจร่างข้อตกลงซื้อขายสินค้าจากสำนักงานอัยการสูงสุด โดยอ้างว่าร่างข้อตกลงดังกล่าวกับข้อตกลงของกองอำนวยการกลางรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ (กรป.กลาง) ที่เคยทำกับบริษัทสไตเออร์ฯ มีลักษณะข้อความและเงื่อนไขเป็นอย่างเดียวกันและผ่านการตรวจร่างจากสำนักงานอัยการ

สูงสุดมาแล้ว แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมกับการกระทำของพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์แต่อย่างใด พฤติการณ์แห่งคดีดังที่วินิจัยมารับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยมีข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติอำนาจหน้าที่ตามปกติได้ เพราะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่มีการดำเนินการมาโดยคำสั่งต่าง ๆ ของผู้บังคับบัญชา คือ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ และนายสมิคร โดยจำเลยทั้งสี่ เชื่อว่าการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเป็นไปโดยถูกต้องแล้ว ทั้งมีเหตุที่ทำให้จำเลยทั้งสี่เชื่อว่าคุณภาพของ สิ่งของที่จัดซื้อมีความเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการทุจริตในระดับนโยบายของผู้บริหาร ระดับสูงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ และมีความเป็นไปได้ว่าจำเลยทั้งสี่เป็นเพียงกลไกที่ถูกใช้เป็น ทางผ่านเพื่อนำไปสู่การจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงตามที่มีการดำเนินการโดยส่วนอื่น ๆ มาแต่ต้น แม้ว่ารถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยที่ซื้อในคดีนี้จะมีราคาสูงกว่ามาก ก็ เป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในภายหลัง จึงยังฟังไม่ได้ว่าการจัดซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์ บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงนั้นเกิดจากการที่จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ตรวจสอบหรือสืบราคาเปรียบเทียบ ตามที่โจทก์อุทธรณ์ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาสิ่งที่จำเลยทั้งสี่จะได้รับก็ไม่ปรากฏผลประโยชน์อย่างอื่น อันเกิดจากการกระทำความผิดกล่าวที่จะเชื่อมโยงสนับสนุนประกอบให้เห็นถึงเหตุผลในเจตนาของจำเลย ทั้งสี่ว่าต้องการได้สิ่งใดสิ่งหนึ่งตอบแทนเพื่อนำมาสนับสนุนในการกระทำที่โจทก์อ้างว่าจำเลยทั้งสี่ ร่วมกันกระทำความผิด พยานหลักฐานตามทางไต่สวนยังฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่มีเจตนาปฏิบัติ หน้าที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเพื่อ เอื้ออำนวยแก่บริษัทสไตเออร์ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด ทั้งคดีอาญา ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจวินิจัยซึ่งนำพยานหลักฐานทั้งปวง จะไม่พิพากษาลงโทษจำเลยจนกว่าจะ แน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด จะถือเอาข้อเท็จจริงซึ่งยุติในคดี

ก่อนมาผูกพันให้ต้องวินิจฉัยคดีนี้โดยที่จำเลยทั้งสี่ไม่ได้เป็นคู่ความในคดีก่อนด้วยหาได้ไม่ แม้ คำพิพากษาที่โจทก์อ้างว่าศาลลงโทษพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์จะเป็นพยานหลักฐานอันหนึ่ง แต่จะนำ ข้อเท็จจริงคดีดังกล่าวมาผูกพันเทียบเคียงสำหรับการกระทำที่แตกต่างกันไม่ได้ คำพิพากษาที่โจทก์ อ้างจึงไม่ใช่ข้อบ่งชี้ว่าจำเลยทั้งสี่มีเจตนาในการกระทำความผิดร่วมกับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ข้อเท็จจริงในคดีที่โจทก์อ้างมาในอุทธรณ์จึงไม่ผูกพันจำเลยทั้งสี่ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกฟ้องจำเลยทั้งสี่มานั้น องค์คณะผู้พิพากษาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์เสี่ยง ข้างมากเห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ฟังไม่ขึ้น

พิพากษายืน.

นายลาซิต ไชยอนงค์

นายอธิคม อินทุภูติ

นายกีกก้อง สมเกียรติเจริญ

นายยงยุทธ แสงรุ่งเรือง

นายเทพ อิงคสิทธิ์

นายสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ

นายเอกศักดิ์ ยันตรปกรณ

นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง

นายอุดม วัตตธรรม

